1938 ий 18 апрэль № 34 (417) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эллаcэ пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвезэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

ВЛКСМ актив коклаштэ пашам вийаҥдаш

ВЛКСМ ЦК V-шэ плэнумын пунчалжым практичэский паша дэнэ илышыш пуртэн толаш чыла комсомол организацийын тӱҥ задачыжэ лийын шога. ВЛКСМ ЦК-н плэнумжо лиймылан ик тылзэ ындэ эртыш гынат, альэ посна комсомол организаций-шамыч (Морко, Торйал, Иоласал) районлаштэ плэнумын пунчалжым пэш эркын шуктэн шогат. Садланак вэт нинэ районлаштэ, посна пэрвичный комсомольский организацийыштэ политик тунэммаш огэш кайэ, нэсойузный молодьож коклаштэ пашам ыштыдымэ дэн комсомолыш шупшын шогымаш пэш эркын кайа. Тыгак пионьэр организацийлан пашам ышташ конкрэтнэ полыш пуман ат альэ пэш шагал. Тидэ эн ончычак ВЛКСМ райкомын пашайэҥжэ-шамычын да сэкрэтарь-шамычын ВЛКСМ ЦК плэнумын рэшэнийжым умлыдымыштым ончыкта.

Кажнэ пэрвичный комсомольский организаций ВЛКСМ райком дэч практичэский пашаштэ конкрэтнэ вуйлатымаш пумашым вучэн шога. Тэвэ Сэрго Орджоникидзэ лӱмэш завод цэхысэ комсорг П. П. Комаров йолташын письмажлан ВЛКСМ ЦК-н вашмутыштыжо тыгэ возымо: „Пэрвичный организаций дэч посна нунын дэч кӱрылтшӧ райком тидэ нигэлан кӱлдымӧ тыглай канцэльарий гына. ВЛКСМ-н мэмнан чыла руководāщий комитэтшэ-шамыч молодьожым вуйлаташ, пэрвичный организаций-шамычлан полшаш ышталтыныт. Тиддэч посна нунылан нимом ышташ". ВЛКСМ районный комитэтын платный пашайэҥжэ-шамыч вий дэнэ вэлэ комсомол актив дэч посна пэрвичный комсомол организацийыш да молодьож коклаш лэктын пашам ыштэн шогымаш—тидэ пэш кугу ситыдымаш. Кэч могай вийан паша йэҥ лий, кэч мыньар прэданнэ, чэстнэ пашам ыштышэ лий, комсомол активым пашашкэ шупшын от шого гын, комсомол пашам кӱшыл вэрыш шындэн от шукто. Кажнэ районышто комсомол актив, члэн плэнум, комсомол комитэт сэкрэтарь, пропагандист, агитатор, агроном, учитэль, МТС-штэ, производствышто да колхозлаштэ стахановэц-шамыч шӱдӧ дэнэ шотлалтыт. ВЛКСМ райком-шамычын нинэ комсомол актив пэш кугу вий улыт. Нуным кучылтын сайын моштыман. Эн ончычак кажнэ ВЛКСМ райком-шамычлан нинэ комсомол актившэ кокла гыч, комсомол пашам шинчышым внэштатный инструкторлан 20—30 йэҥым ойрэн бӱроэш пэҥгыдэмдыман. Кажнэ внэштатный инструкторлан, конкрэтнэ участкэ изи поручэний гыч комсомол пашам пуаш тӱҥалман. Тидэ поручэнийым кузэ шуктэн толэш ВЛКСМ райкомлан эрэак контролироватлэн, полышым пуэн шогыман.

ВЛКСМ райком пэлэн внэштатный инструктыр дэч посна кэчын угыч кушкын шогышо комсомол активым чумырэн, нунын дэнэ воспитатэльный пашам ыштэн шогэн, у кадрым йамдылэн шогыман. Нунылан посна тӱрлӧ вопрос дэн комсомол поручэнийым пуэн шогыман. „ВЛКСМ-ын кажнэ активный пашайэҥжэ тидын мартэн тыгайак рāдовой комсомолэц ыльэ да шкэ пашажым изи поручэний шуктымаш гыч тӱҥалын. ВЛКСМ кажнэ члэн ончылныжо выдвигатлалташ кумда корно почмо. Шуко рāдовой комсомолэц-шамыч, тудо чэстный да Лэнин-Сталин партийлан, шкэ калыкшылан прэданнэ гын, тунэмаш тӱҥалыт гын, нэлэ дэч лӱддэ, пашам тыршэн ышташ тӱҥалыт гын, райкомол сэкрэтарь-шамычат, обком, крайком-шамычын вуйлатышэ пашайэҥыштат да ЦК члэныштат лийын кэртыт (ВЛКСМ ЦК Комаровлан вашмут письма гыч). Лэнинский комсомол, Лэнин Сталин партий вуйлатымэ почэш комсомол активым адакат шукырак шкэ йыржэ чумырэн, комсомол организаций ончылно шогышо задачэ-шамычым ыштэн шукта.

ПРОПАГАНДИСТ-ШАМЫЧЛАН СЭМИНАР

У-Торйал ВЛКСМ райком тэний 2 апрэльыштэ пропагандист-шамычым погэн сэминарым эртарыш. Сэминарыштэ пропагандист-шамычлан ВКП(б) историй да мэждународный положэньэ дэнэ бэсэдэ эртаралтэ. Но иктым каласыдэ ок лий. ВКП(б) историй дэнэ бэсэдэ эртарышэ Архипов йолташ сайын йамдылалтын толын огыл, сандэнак йужо йодыш дэнэ сайын ыш умландарэ.

Сэминарыштэ пропагандист-шамычлан заньатым сайын эртарымэ нэргэн посна пропагандист-шамычын опытыштым пумо.

Б. Гэрман.

Азэрбайджанский искусство дэкадын пытартыш концэртшэ

Концэртыштэ И. В. Сталин, В. М. Молотов, Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилсв, М. И. Калинин, А. А. Андрэйэв, В. Я. Чубарь, А. И. Микойан, С. В. Косиор, А. А. Жданов, Г. М. Димитров, М. Ф. Шкирьатов, М. Д. Багиров йолташ-шамыч лийыныт

Столицын культурный илышыштыжэ пэш кугу событий лийшэ Азэрбайджанский искусство дэкадэ Совэтский Азэрбайджан калыкын сылнэ, бодрый да йывыртымашан творчэствыжым пэш чаплын ончыктымо дэмонстраций сэмын эртыш. М. Ф. Ахундов лӱмэш Азэрбайджанский Государствэнный опэр дэн балэт тэатрын спэктакль-жэ-шамыч пэш кугу сэҥымаш дэнэ эртышт. Тидэ тэатр Азэрбайджанский ССР опэрный искусствын пэш кугу сэҥымашыжым раш ончыктыш.

15 апрэль кастэнэ Лэнин ордэнан СССР-ын Государствэнный Академичэский Кугу тэатрэш лийшэ дэкадын пытартыш концэртшэ азэрбайджанский калык искусствын чын пайрэмышкыжэ савырнэн.

Концэртыштэ азэрбайджанский государствэнный филармонийын коллэктившэ—хор, калык инструмэнт оркэстр, калык куштымаш ансамбль; М. Ф. Ахундов лӱмэш тэатрын хоржо, оркэстржэ да солистшэ-шамыч, ашуг-шамыч, самодэйатэльнэ искусствын эн сай прэдставитэльжэ-шамыч участвоватлэныт.

„Сталинлан салам" муро торжэствэннэ да куатлын йоҥгалтэ. Тидэ мурылан музыкым АзССР калык артист Кузэир Гаджибэков поэт Сулэйман Рустамин мутшо почэш возэн. Тудым обйэдиньонный хор, калык инструмэнт оркэстр да балэт солистка Гамэр Алмаз-Задэн вуйлатымэ танцэвальный коллэктив моткоч кугун кумыл нӧлталтмышт дэнэ исполньатлышт. Тидэ чаплэ ансамбльым кумыл нӧлталт рӱжгэ сово кырымаш дэнэ вашлиймэ.

Днэпрогрэсын 8 шэ турбинжэ пашаш шогалын

14-шэ апрэльыштэ 21 шагат 47 минутышто Лэнин лӱмэш Днэпропэтровский гидроэлэктростанцийын агрэгат-шамычшым дэйствоватлышэ 8 шэ турбин пашаш шогалын. Тидэ турбин Днэпрогрэсын мощностьшым 496 тӱжэм киловатлан кугэмда.

В. И. ЛЭНИН

ЛЭНИНЫН „АПРЭЛЬСКИЙ ТЭЗИСШЭ-ШАМЫЧ"

1917 ий 16 апрэльыштэ эмиграций гыч Российыш В. И. Лэнин пӧртылын. Толмо эрлашыжымак тудо большэвик-шамыч— пашазэ дэн салтак дэпутат-шамыч Совэт Всэроссийский совэщаньын дэлэгатшэ-шамыч погынымаштэ доклад дэнэ выступатлэн. Лэнин тунам шкэнжын знамэнитый тэзисшэ-шамычым увэтарэн. Тудо историйыш „Апрэльский тэзис-шымыч" лӱм дэнэ пурэн.

Рэвольуционно оборончэствылан изи уступкымат ышташ ок лий, манын тидэ тэзис-шамычыштэ ойла Лэнин. Буржуазийын ондалымэ, добросовэстнэ блуждайущий массылан капиталын импэриалистичэский сар дэнэ кӱрылтдымӧ кылжым утларак обстойатэльнэ, пэҥгыдын да чытэн умылтараш, капиталым сӱмырал шудэ чын дэмократичэский тыныслык дэнэ сарым пытараш ок лий манын доказыватлаш кӱлэш.

Врэмэннэ правитэльствылан нимогай поддэржкэ лийман огыл,—каласэн Лэнин. Тидэ правитэльствым нойыдэ разоблачитлаш, тудын сӧрымашыжэ шойак улмым умылтараш. Пролэтариатын сознатэльностьшо дэн организованностьшо ситышын укэлан кӧра буржуазийлан властьым пушо рэвольуцийын пэрвой этапшэ гыч кокымышо этапыш куснаш кӱлэш, тудыжо пролэтариат дэн крэстьйанствын йорло слойжын кидышкыжэ властьым пуаш.

Пашазэ дэпутат-шамач Совэт — рэвольуционнно правитэльствын йэдинствэннэ лийын кэртшаш формыжо. Парламэнтский рэспублик огыл, — пашазэ дэпутат-шамыч Совэт гыч тудын дэк пӧртылмаш шэҥгэкла ошкыл лийэш ыльэ, —а лачак пӱтынь эл мучко, ӱлыч кӱшкӧ шумэш, пашазэ, батрацкий дэн крэсаньык дэпутат-шамыч Совэт рэспублик.

Чыла властьым Совэтлан пуаш тудо жапыштэ Лэнинын выдвигатлымэ лозунг, Совэт-шамыч мэньшэвистско-эсэровский улыт ыльэ гынат, Совэтым большэвик-шамычлан рэвольуцийын тыныс вийаҥмэ порāдкыж дэнэ сэҥэн налаш корным почын.

Аграрный программыштэ Лэнин чыла помэщик мландэ конфисковатлымашым, элыштэ чыла мландэ национализироватлымашым, пӱтынь мландэ дэнэ вэрласэ батрацкий да крэсаньык дэпутат-шамыч Совэт распорāжатлымашым выдвигатлэн.

Лэнинский тэзис-шамычым мэньшэвик-шамыч, да Лэнин ваштарэш, партий ваштарэш шукэртак кучэдалшэ „большэвик-шамыч" штык дэнэ вашлийыныт. Пытартышлан фишизмын агэнтышкыжэ савырнышэ Камэньэв, Пāтаков, Рыков социалистичэский рэвольуцийым ышташ палэмдымэ лэнинский курс ваштарэш выступатлэныт. Нуно буржуазный правитэльствым да буржуазий диктатурым поддэрживатлымэ корныш шогалыныт. Лэнин дэн Сталин нинэ прэдатэль-шамычым чаманыдэ разоблачитлэныт. Пашазэ массэ лэнинский планым кумдан поддэрживатлэн. Пэтроградысэ, Москосо да моло пролэтарский цэнтрласэ район-шамыч иктэ почэш вэсэ „Апрэльский тэзис-шамычым" одобритлышэ пунчалым луктэдэныт. Нуныжо VII-шэ Всэроссийский большэвик-шамыч конфэрэнцийын нэгызышкыжэ возыныт. Тидэ конфэрэнций буржуазно-дэмократичэский рэвольуцийым социалистичэскийыш куштэн лукшаш вэрч кучэдалмашкэ партийым виктарэн.

Лэнин дэн Сталинын вуйлатымышт почэш большэвистский партий мэмнан элысэ шэмэр-шамычым сэҥышэ Кугу Октьабрьский социалистичэский рэвольуцийыш кондэн.

КОМСОМОЛ ИЛЫШ

НЭСОЙУЗНЫЙ МОЛОДЬОЖ ДЭЧ КЎРЫЛТМАН ОГЫЛ

Шукэртэ огыл эртышэ ВЛКСМ ЦК-н V-шэ плэнумжо „молодьожым комсомолыш пуртымо пашаштэ ситыдымаш-шамычым корангдымэ нэргэн" лукмо пунчалыштыжэ комсомолыш пуртымаштэ улшо ситыдымашым чараш луктын, тудым кўчык жапыштэ пытараш практичэский корным ончыктэн.

ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжэ нэсойузный молодьож коклаштэ паша ыштымэ шотышто чыла комсомольский организаций-шамычлан паша программэ лийын шога. Тидым кажнэ комсомольский комитэтлан раш палыман да шуктэн шогыман. Но Лопатин дрэвкомбинатысэ ВЛКСМ комитэт плэнумын пунчальжым шуктышаш вэрч пэш начар кучэдалэш.

Тыштэ пытартыш жапыштэ комсомол радамын кушшашыжэ вэрч чытыдымын начарын кучэдалыт, нэсойузный молодьож коклаштэ массэ-политик умландарымаш пашам пэш начар ыштат. Садланак комсомол радам кушмаш укэ. 1938 ийын тўнгалтышыштыжэ комбинатыштэ чылажэ 150 комсомолэц ыльэ гын, кызытат тунарак вэлэ.

Мутлан посна цэховой организаций-шамычым налына. Лэсосэхысэ комсомольский комитэт Лопатиныштэ ик кугу цэховый организацийлан шотлалтэш. Тидэ цэхыштэ комсомолыш пураш йӧршӧ 110 молодьож уло. Нунын кокла гыч йатыржэ стахановэц, ударник улыт. Нуно комсомолыш пурынэшт, тунэмнэшт. Но комсомолын кушшаш тидэ кугу рэвэрвжым ВЛКСМ-ын ни заводской комитэтыштэ, ни цэховой комитэтыштэ огыт уж. Комсомол организаций нэсойузный молодьож дэч кўрылтын, нунын пашашт дэнэ огэш интэрэсоватлэ. Садланак тидэ цэхысэ организаций 1938 ийыштэ ик йэнланат кушкын огыл, 1937 ийыштэ 27 комсомолэц ыльэ гын, кызытат тунарак вэлэ.

Тидэ цэхысэ комсомольский комитэт март тылзэ мартэн паша планым ыштэн шогэн. Но план пашаштэ иканат шукталтын огылат, апрэль тылзылан планым ыштэн огытыл.

Комитэт сэкрэтарь **Нэчай** йолташ пашам ыштынэжэ, но тудлан нигэат полшышо укэ. Тудын пашажым комбинатысэ комитэт ик канат тэргэн огыл да пашам ышташат конкрэтнэ полшэн ок шого. Комбинатысэ ВЛКСМ комитэт бўрон 12 члэнжэ **Волков** дэн **Малькина** йолташмыт лэсоцэхыштак пашам ыштат. Нунат комсомол комитэтлан нэсойузный молодьож коклаштэ паша ыштыш огыт полшо. Вэт нинэ йолташ-шамычат комсомол пашам вийангдышаш вэрч кугу отвэтствэнностьым кучат!

Нэсойузный молодьож коклаштэ паша ыштымаш моло цэхлаштат тыгак пэш начарын кайа. Тэвэ автогаражысэ комсомольский группо шаланэн шуын. Кодшо ий тыштэ 7 комсомолэц ыльэ гын, кызыт 2 йэн вэлэ кодын. Тыштэ комсомолэц **Павлов** йолташ члэнский взносым тўлэн огылат, ВЛКСМ члэн гыч мэханичэский лэктын. Молышт вэс организацийыш кусэнэныт, а угыч ик йэнгымат пуртэн огытыл. Тыштат комсомолыш пуртышаш молодьож йатыр.

Нэсойузный молодьож дэч кўрылтман огыл. Нунын коклаштэ массэ - политик умландарымаш пашам эрэак ыштэн шогыман, молодьожым элын общэствэннэ политик пашаш активнэ шупшын шогаш кўлэш. Тидым Лопатин дрэвкомбинатысэ комсомол комитэт сэкрэтарь **Лэбэдэв** дэн тудын олмэштышыжэ **В. Огнэв** йолташмытлан раш палыман.

И. Музуров.

Торйал, Морко да Иоласал районлаштэ молодьож коклаштэ политико-воспитатэльный пашам начар ыштымэ дэнэ комсомол организаций-шамычын кушмашышт укэ.

ВРАЧ: Тэ молан жалобатлэда?

РАЙКОМОЛ СЭКРЭТАРЬ-ШАМЫЧ: Ужат, мэ пэш эркын кушкына.

ВРАЧ: Тыланда, тугэжэ, „политичэский витаминым" утларак приниматлаш кўлэш.

М. Смирновын карикатуржо.

„ТЫЙ ИЗИ УЛАТ"

„Онар" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийын сэкрэтарь Рыбаков дэк Волков Арсэнтий комсомолыш пураш йодмашым кондэн. Рыбаков тудым ончальат: „Тый изи улат, йодмашэдым мӧнгэш нангай", манын Волков Арсэнтийын йодмашыжым комсомол погынымашэш ончымаш гыч отказэн. Волков Арсэнтийлан 16 ий. ВЛКСМ устав почэш тудо ВЛКСМ члэн лийын кэртэш. Вэт комсомолыш устав почэш 15 ийаш гыч пурталтэш.

Тыжэч раш палэ: Рыбаков ВЛКСМ уставым ок шинчэ. Тидын дэнэ тудо комсомол организацийын кушмашыжым искусствэннэ кучэн шога. Садланак тидэ комсомол организацийын кушмашыжэ йӧршын укэ. Рыбаков политикэ воспитатэльный пашам сайэмдаш йӧршын ок тыршэ. Политучобо кум тылзэ коклаштэ улыжат ик кана вэлэ лийын. Рыбаков шкэжат тунэмаш йӧршын ок тыршэ.

Комсомолэц.

Оршанкэ район.

Комсомолыш восстановитлат

12-шо апрэльыштэ Сотнурышто районный комсомол погынымаш лийэ. ВЛКСМ Цэнтральный Комитэт 5-шэ плэнумын пунчалжэ нэргэн докладым ВЛКСМ Маробком сэкрэтарь Кондратьйэв йолташ ыштыш.

Чэстный, совэт власть да большэвик партийлан прэданный комсомолэц-шамычлан сайын тэргэн налдэ „калык тушман", „тушманын пособникшэ" лўмым пуэдымаш Сотнур комсомол организацийыштат йатыр лийэдэн.

Комсомолэц Мамашэвын клэвэтничэский матэриалжэ почэш райисполком инструктор Алэксандров, типографийыштэ паша ыштышэ В. Иаковлэв йолташмытым калык тушманлан полшышо манын комсомол радам гыч луктыныт да райисполком ончылан паша гыч луктын колтымашкэ шуктэныт.

Тэргэн лэкмэк палэ лий: нунын нимогай титакышт укэ. Нуным комсомолыш восстановитлымэ.

Клэвэтничэский матэриал пуэдымаштэ утларакшым учитэль-шамыч райком сойуз прэдсэдатэль Павлов ойыралтын шогэн. Тудын газэтыш колтымо клэвэтничэский статьйажэ почэш шагал огыл чэстный комсомолэц-шамычым тўрлӧ лўмым пыжыктылын, комсомол радам гыч луктэдымэ.

Кызыт ВЛКСМ Сотнур райком йонгылыш лукмошамычым комсомолыш восстановитлэн тўналын. А шойа матэриалым погышо Павлов нэргэн ВЛКСМ райкомлан бўроэш вопросым шындаш кўлтымӧ.

Бэрэзин Клиш.

МОЛАН ОРГАНИЗАЦИИ ОК КУШ

„Орэхово" колхоз пэлэнсэ (Шэрнур район) комсомол организаций шкэ пашаштыжэ ВЛКСМ ЦК-н 5-шэ плэнумын рэшэнийжым илышыш пурташ пижын огыл. Альэ мартэ комсомол погынымашэш плэнумын рэшэнийжымат тунэмын огытыл. Рэшэний почэш комсомол радамым кушташ огыт тыршэ. Комсорг **Половников Аркаш** нэсойузный молодьож коклаштэ политико-воспитатэльный пашам ок ыштэ. **„Орэхово"** колхозышто 15 утла молодьож, стахановэцшамыч улыт. Но 1938 ийыштэ ик молодьожымат комсомол радамыш пуртымо огыл. Организаций почмо годым 9 комсомолэц ыльэ, кызыт тунарак.

Комсомол организаций посна комсомолэц-шамычын пашашт дэнэ ок интэрэсоватлэ. Йужо комсомолэцышт комсомол паша дэч йӧршын корангыныт. Половников Харитон 24 тылзылан члэнский взносым тўлэн огыл. Политучобыш тунэмаш ок кошт. Тыгак комсомолэц Акэлдин Сэмон комсомол погынымашкэ йӧршын ок кошт, политучобышкат ик канат мийэн огыл, члэнский взносым ик идалык годсэк тўлэн огыл. Ик ўдырат комсомолышто ок шого. Комсомолэц-шамыч нимогай сылнэ мутан литэратурым лудмышышт укэ.

Шэрнур райком комсомоллан тидэ организацийлан полшыман.

Май.

ВНЭШТАТНЫЙ ИНСТРУКТОР-ШАМЫЧЫН ПАШАШТЫМ ОРГАНИЗОВАТЛАШ

Марий комсомольский организаций шкэ радамжым калык тушман троцкистско-бухаринский, буржуазный националист да моло элэмэнт-шамыч дэч эрыктышыжла йатыр кушкын да пэнгыдэмын. Пытартыш 5 тылзэ жапыштэ 6 тўжэм ончыл совэтский молодьожым комсомолыш пуртымо. Комсомольский организаций-шамычын кушмышт дэнэ комсомолын руководящий пашашкыжэ йатыр у кушшо актив толын. Тидэ актив райкомол-шамыч дэч опэратививнэ вуйлатымашым йодэш. Нунылан комсомол радамым тушман-шамыч дэч эрыктымэ годым ыштымэ йонгылыш-шамычыштым тӧрлаташ, внутрисойузный воспитатэльный пашаштым сайэмдаш, чыла ВЛКСМ члэным да кандидатым активнэ комсомольский илышыш шупшаш полшыман. Тидым ВЛКСМ райком пашайэн-шамыч шкэт актив дэч посна тўрыс шуктэн огыт кэрт. Садлан кажнэ райкомол пэлэн актив кокла гыч внэштатный инструктор-шамычым ыштыман, нунылан паша ыштатышышт кўлэш полшыман пуэн шогыман.

Но тидым Торйал райкомол сэкрэтарь **Чэгайэв** да Шэрнур райкомол сэкрэтарь **Пэкпайэв** йолташмыт умлэн огытыл. Пашам тошто сэмын, актив дэч кўрылтын ыштат. Внэштатный инструктор - шамычын пашаштым аклэн шогэн огытыл. Садланак Торйал райкомол I-шэ кварталыштэ ик у комсомол организацийымат организоватлэн огыл.

Кызытак кажнэ райкомол пэлэн грамотно, сойузный пашам сай шинчышэ комсомол актив кокла гыч внэштатный инструкторшамычым ыштыман. Нуным райкомол бўроэш утвэрдитлыман. Кажнэ внэштатный инструкторым 2-3 начар пашам ыштышэ первичный организацийыш пэнгыдэмдыман. Эн ондак внэштатный инструктор - шамычлан тидэ пэнгыдэмдымэ организаций - шамычым да комсомолэц-шамычын построэнийыштым, шинчымашыштым, мо дэнэ интэрэсоватлымыштым сай палэн налман.

Внэштатный инструкторын задачыжэ—комсомольский организацийлан пэнгыдэмаш," кушкаш, полшаш. Кажнэ комсомолэцым активный комсомолэцыш савыраш, пэрвичный организаций сэкрэтарьым пашам самостойатэльнэ ыштэн моштышым йамдылаш.

Внэштатный инструкторлан пэрвичный организаций сэкрэтарьлан погынымашлан йамдылалташ докладчикым йамдылаш полшыман.

Райкомол-шамычлан внэштатный инструктор - шамычлан эрэак кўлэш полышым пуэн шогыман. Нуным бўроэш колыштын кўлэш.

ВЛКСМ Обкомын ОРКО вуйлатышыжэ—Корьукин.

ШКОЛ—КОМСОМОЛЫН РОДНОЙ ПАШАЖЭ

Сотнур кыдалаш школысо пэрвичный комсомольский организацийын комсомольский погынымашыжэ эртыш. Погынымашыштэ эн ончычак 1937-38 тунэммэ ий III-шо чырыкын итогшым да IV-шэ чырыкыштэ шогышо задачэ-шамыч нэргэн кутырышт. III-шо чырыкын итогшо нэргэн школ завуч Макаров В. йолташын выступлэньыжэ гыч палэ лийэ—школышто тунэммэ качэствым сайэмдышаш вэрч начарын кучэдалмэ. Школышто чылажэ 370 тунэмшэ уло. Нинын кокла гыч 190 тунэмшэ альэ 40 процэнтшэ начар отмэткэ дэнэ тунэмыт. Тидэ шотышко комсомолэц-шамычат ушнат. А комсомольский организацийыштэ начар тунэмшэ-шамычым погэн ик канат вопросым шындымэ огыл. Тэвэ 9-шэ классыштэ 31 йэҥ тунэмэш, нунын кокла гыч 12-шо начар отмэткэ дэнэ тунэмыт, 8-шэ классыштэ 35 йэҥ гыч 15 йэҥ начар отмэткэ дэнэ тунэмыт. 9-шэ классыштэ комсомолка Миловидова 6 прэдмэт дэнэ начарын тунэмэш. Игнатьйэванат начар отмэткыжэ 6, Тойкинован 5, Машайэвын 6, моло-шамычын 5-6 отмэткэ дэнэ „начар" да „пэш начар" оцэнкыт уло. Палэ, комсомол организаций тунэммэ паша дэнэ интэрэсоватлэн огыл. Комсомолэц-шамычын начар тунэмыштым моло дэнэ нимо сэмынат умландараш ок лий. Комсомолэц тунэммаштэ почэш кодын гын—намыс. Молодьожын вожакшэ—комсомолэц чыла шотыштат ончылно, примэр лийын шогыман.

Тунэммэ качэствым волташ школыш коштмашым начар организоватлымашат шагал огыл влийатлэн. Кызыт школ мучко школыш коштмаш 97 процэнт вэлэ.

Школышто самокритик почот вэрыштэ огыл. Тэнийсэ тунэммэ ийыштэ школышто пырдыж газэт ик номэрат лэктын огыл.

Внэшкольный пашам организоватлымэ огыл. Кружок-шамычым шагал огыл организоватлымэ. Но нуно кагаз ўмбалан вэлэ шотлалтыт, нимогай пашамат огыт ыштэ. СВБ кружок гын ик погынымашымат эртарэн огыл.

Чыла каласымаш кокла гыч ик вывод лэктэш: ВЛКСМ Сотнур райком да тудын сэкрэтарьжэ Алмакайэв йолташ школ паша дэнэ заниматла, укэ? Очыний укэ. Шкэ нэр йўмалнышак улшо школыштат пашам тӧрлаташ шонэн огытыл гын, йалласэ школ-шамыч нимо полышымат ужын огытыл.

Сотнур райкомол тыжэч шкланжэ выводым ыштыдэ ок кэрт.

Ваштар С.

ТРАКТОРИСТКА НЬУРА

Апайэва Ньура изиж годым моло йалсэ ўдыр-шамыч дэч нимо шотыштат ойыралт шогэн огыл. Капкыл гына йолташ ўдыр-шамыч дэч топкатарак да тазарак лийын. Тыгэ тудо моло ўдыр-шамыч дэнэ пырльа кушкын. 1932 ийыштэ Ньуран илышыштыжэ кугу вашталтыш лийэ. Ожнысо Параш-бэльак йалэш Жданов лўм колхоз организоватлалтэ. Тидэ колхозышко Ньуран ачажат пурыш. Жап шукат ыш эртэ колхоз коллэктив Ньуран колхоз пашаштэ прэданнэ улмыжым палэн нальэ. Пашам сайын ыштымыжлан Ньурам коньухлан шогалтышт. Йужо колхозник Ньуран вэрч кидым нӧлтышт гынат, чонышт-жо ўдрамаш кунам имньым сайын ончэн кэртэш, манын инаныдэ шонышт.

Но нунын шонымаш ты манмэшкэ шаланыш, Ньура имньым ончэн моштымыжым раш ончыктыш. Имньэ-шамычым сайын ончымылан ик кана вэлэ огыл тудлан прэмийым пуышт.

Ныл тылзэ коклаштэ шкэ нэграмотностьшым пытарымэк Ньура тунэммэ нэргэн утларак вэлэ шонаш тўгальэ.

Сотнурэш машина-тракторстанций организоватлалтэ да тракторист-шамычым йамдылымэ курыс почылто. Тидэ курсын эн пэрвой курсантшэ Ньура лийэ. Ныл тылзэ жап гыч тракторым йидыш нальэ, тудым кучылташ, виктараш тунэммэ. Пэрвой кана трактор рульым виктараш тўҥалмыжым Ньура кызытат мондэн огыл.

Пасушко куралаш лэкмэк пэрвой кэчыштак шкэ спобностьшым ончыктыш, нормым утыж дэн тэмыш. А шыжым паша итогшым ыштымэк Ньуран пашажэ тыгэ койо: паша нормым 150 процэнт мартэ тэмэн, горьучийым 670 килограммым аныклэн. Чылажэ 663 трудодэньым ыштэн налын да тудылан кум тонн утла киндэ, 1 тўжэм тэнгэ утла окса логалын.

Трактористкалан тунэммэ жапыштэ комсомолыш пурыш да тидэ почотный лўмым кызытат чэсть дэнэ нумалэш.

Тэний март тылзыштэ Ньуран угычын кэчэ почэ кугу куанымаш лийын. Ньура шкэжэ тэвэ мом кутыра:

Пэрвой куанымашэм тидэ 13 мартыштэ лийын. Тидэ кэчын мый стахановэц-шамычын рэспубликанский совэщаныштышт участвоватлышым. Тидэ совэщаныш логалаш куштылгак огыл, тыгай правам пашаштэ нормо вэрч кучэдалын налаш кўлэш.

„Вэс кугу куанымашэжэ, —манэш Ньура, — мыйым ВКП(б) Маробком ВКП(б) члэныш кандидатлан утвэрдитлэн. Тидэ кэчым мый курым мучкэмат ом мондо, тидэ лўмым мый кўшнӧ кучаш тўҥалам, нигунамат ом амыртэ. Политик шинчымашым нӧлтэн, паша нормым эрэак тэмэн ВКП(б) члэн лийаш йамдылалтам. Толшаш паша сэзонышто шкэ „интэрэм" дэнэ 800 гэктарым куралаш да 1500 килограмм горьучийым аныклаш обйазатэльствым налам.

РСФСР да Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлаш лан йамдылалтмашташ активнэ участвоватлаш тўҥалам, мо шинчымэм колхозница-шамычлан умылтарэм. Сайлымэ годым коммунист партийлан прэданнэ йэҥ-шамыч сайлалтыштманын избиратэль-шамычым мобилизоватлаш тўҥалам,—манэш Ньура йолташ.

С. Саньуш.

Комсомол организаций кушкэш

„Вэнэра" колхоз пэлэнсэ комсомол организаций (Параньгэ район) нэсойузный молодьож коклаштэ пашам йатыр вийангдэн. Комсомолышто шогыдымо самырык рвэзэ-ўдыр-шамыч дэнэ устав да программэ тунэммашым, мэждународный положэньэ нэргэн да совэт элын илышыжэ нэргэн умылтармашым эртарымэ. Тыгэ молодьож комсомолын кўлэшыжым палэн налын. Савдэнак нунын комсомолыш пураш шонымашышт лийын. Тыгэ организаций 7 йэҥ гыч 37 йэҥыш шуын.

Кызыт комитэтым ыштымэ. Тудо шкэ пашажым сайын ышта. **Шуматов.**

Политучобым огыт аклэ

Марий пэдагогик институт пэлэн политик тунэммаш ўлыл вэрыштэ шога. Комсомолэц дэн тунэмшэ-шамыч коклаштэ политикэ-воспитатэльный пашам начар шындымэ.

Кандаш тылзан курсышто тунэммэ Максимова Гальа Фэвраль рэвольуций кунам лиймым ок палэ. Йужо курсант-шамыч политзаньатийым ок кўллан шотлат. Курсант Дэмчэнко конспэктым ок ыштэ, заньатийым кодылэш. Политучобо руководитэль Мамкина йолташын „политучобыш молан от кошт", манын йодмылан тудо „политучобыш коштдэат политикым шинчэм" вэлэ манэш.

Тидэ ситыдымашым комсомол комитэт шинча гынат, политучобым аклыдымэ-шамычлан мэрым ок ыштэ.

Комсомолэц.

1912 ИЙЫШТЭ ЛЭНСКИЙ ПАШАЗЭ-ШАМЫЧЫМ ЛЎЙКАЛМАШ

1912 ий 17 апрэльыштэ Сибирьыштэ, Лэнский золотой прискыштэ (шӧртньӧ лукмо вэр—Рэд.) кугыжан опричникшэ-шамыч нэлэ эксплоатаций ваштарэш шогалшо бэззащитный пашазэ-шамычлан вўран расправым ыштэньыт.

Лэнаштэ пашазэ-шамычын илышышт да пашашт утларак чыташ лийдымэ ыльэ. Прискым кучышо капиталист-шамыч, Лэнан мўндырнӧ улмыжо дэнэ пайдаланэн, пашазэ-шамычын чыла вийыштым пунчал луктыныт. Акционьэр-шамычын кўсэньышкышт кугу пайда йогэн пурэн, а прискын пашазэ-шамычшэ нэлэ пашаштлан кўчызӧ гай пашадарым налыныт.

Промышлэнник кашак пашазэ-шамычым вэлэ огыл, нунын ватышт да шочышыштымат эксплоатироватлэныт. Пашазэ калыклан кужлышо шылым да моло начар продукт-шамычым кочкын илаш логалын. Пашазэ-шамыч шкэ йэшышт дэнэ илаш лийдымэ казармылаштэ илэныт. Тўшто пэш йўштӧ ыльэ, чатлама Сибирьский йўштӧ годым пашазэ-шамычын ночко кэмышт кўварэш кылмэн пижын, а малаш упш дэнэ кўлэш ыльэ.

1912 ий март тылзыштэ пашазэ-шамыч забастовкым увэртарэныт, стачэчный комитэтым сайлэныт, илышым сайэмдымэ нэргэн прискын администрацийжылан йатыр трэбованьым шындэныт. Нуно 8 часан паша кэчым, пашадарым кугэмдаш, пашазэ-шамычым тэлэ жапыштэ прискэ гыч луктын колтымо шотышто администрацийын праважым изэмдаш йодыныт.

Стачкэ мирный характэран ыльэ, но Лэнзолотын акционьэржэ-шамыч кугыжач правитэльствэ дэч забастовщик-шамыч ваштарэш вооружонный вийым шогалташ добиватлэныт.

Бодайбошто (прискын цэнтржэ) ротмистр Трэщэнковын командыжэ почэш, войска-шамыч толыныт. Стачэчный комитэтым арэстоватлэныт. Тўжэм дэнэ пашазэ-шамыч ватышт да йочашт дэнэ прискын администрацийжэ дэк стачэчный комитэтын члэнжэ-шамычым утарымэ нэргэн йодаш мийэныт, тунам оружийдымэ-шамыч ўмбак самодэржавийын пийжэ—Трэщэнков лўйаш приказым пуэн.

270 колышо да 250 сусыргышо—тэвэ кугыжан палач-шамычын йанлыкланымэ рэзультатышт.

Лэнский прискыштэ лийшэ вўран расправэ нэргэн увэр пашазэ классым тарватэн. Пўтынь эл мучко забастовкын толкынжо шарлэн кайэн. Тудо ийыштэ миллионат пэлэ утла пашазэ забастоватлэн.

Йуда-Троцкий лэнский событийын значэньыжым изэмдаш да изврацатлаш, пашазэ-шамычын рэвольуционный выступлэньыштын характэржым шойышташ да кадыртылаш тӧчэн. Ты шотышто Лэнин уло вий дэнэ Троцкийым критиковатлэн. Лэнин возэн: „Имэннэ русский илышын тидэ общий правадымылыкшэ, имэннэ посна права вэрч кучэдалмаш ыштышашышт ўмбалнэ да лийын кэртдымаш, имэнно кугыжан монархийын да пўтынь тудын рэжимжын тидэ тӧрлаташ лийдымылыкшэ Лэнский событийла гыч тыгэ раш выступатлэныт, нуно массым рэвольуционный тул дэнэ чўктэныт."[1])

Лэнский событий-шамыч раш ончыктышт: кэлгэ подпольйэ гыч большэвик партийын вуйлатымэ пролэтариат, пытартыш да рэшитэльный кучэдалмашлан организоватлалтэш.

Лэнский пашазэ-шамычым лўйкалмаш дэч вара Сталин йолташ возэн:

„Но чылажынат мучашыжэ уло—элын чытэн илымыжланат мучаш шуын.

Лэнский лўйкалмаш-шамыч шып улмым ийжым шалатэныт, да—калык движэньын эҥэржэ тарванэн.

Тарванэн!.."[2]).

Лэнин-Сталин партий шэмэр калыкын эксплоататор-шамычын чудовищнэ гньотшыт дэч утаралташ тырмашыштым иктыш чумырэн. Лэнасэ вўран событий дэч 5 ий вара—1917 ийыштэ—пашазэ класс йорло крэстьйанствэ дэнэ пырльа капиталист да помэщик-шамычын пызырмашышт налын кудалтэн.

Мэмнан калык мэмнан элыштэ Кугу Октьабрьский рэвольуций дэч ончыч улшо гньотым, эксплоатацийым да кўчызылыкым нигунамат огэш мондо, 1912 ий 17 апрэльысэ вўран расправым ок мондо.

„Эртымэ корныштым ончалын, 1927 ийыштэ Лэнский пашазэ-шамычлан саламлымаштыжэ Сталин йолташ возэн,—Ушэмын пашазыжэ-шамыч каласэн кэртыт: бодайбинэц-шамычын ик чўчалтыш пашазэ вўрыштат арам йомын огыл, пролэтариатын тушманжэ-шамыч кўсыланжэ налыныт, а пролэтариат нунум сэнгэн. Ындэ, кугыжан да капиталистичэский гньот дэч эрыкан-шамыч, Витимын сэрлаштыжэ, тэ шӧртньым тунэйадэц-шамычым пойдарашлан огыл, а шкэндан тўньамбалсэ пэрвой пашазэ государствыдан куатшым пэнгыдэмдашлан лукташ йӧнда уло. Пашазэ классын сэҥымашыжэ вэрч кучэдалмаштэ колышо-шамычлан чэсть дэн чап!"

Н. Васильйэв.

1) В. И. Лэнин. Сочинэньэ-шамыч. XV том. 534 стр.

2) И. В. Сталин. „Тронулась!.." (В. И. Лэнин, И. В. Сталин брошурым ончо. „О Ленских событиях". Партиздат. 1937, 27 стр).

КОМСОМОЛЫШ ПУРАШ ШОНЫШО-ШАМЫЧЛАН ПОЛЫШ

КОМСОМОЛЭЦЛАН МОЛАН, КУЗЭ ТУНЭММАН

Коммунистичэский общэствын строитэльжэ лийашлан, комсомолэцлан культурный, образованный, политичэски развитый, иктаж могай пашан спэциалистшэ лийман.

Тунэмдымэ, культурдымо йэӈ коммунизмын сознатэльнэ строитэльжэ лийын ок кэрт.

Большэвистский партийын вождьышт Лэнин дэн Сталин мэмнан молодьожлан ик кана гына огыл тыршэн, вийан тунэмаш, наукым обладэватлаш, марксизм дэн лэнинизмын рэволюционный тэорийжым тунэмаш да тидэ корно дэнэ коммунизм вэрч кучэдалшэ достойно самырык бойэц-шамычым йамдылаш, манын ончыктэныт.

Сталин йолташ молодьожлан дэк обращатлымэ рэчыштыжэ ик кана вэлэ огыл тидэ задачымак выдвигатлэн. „Науко дэнэ овладэватлаш,—ойлэн тудо 1928 ийын ВЛКСМ-ын VIII-шэ сйэздыштыжэ, — знанийын чыла отраслыж дэнэ большэвик-спэциалист - шамыч у кадрым таптэн луктащ, тунэмаш, тунэмаш, тыршэн чот тунэмаш—тыгай кызыт задачэ рэволюционный молодьожын наукыш походшо — тэвэ йолташ-шамыч, кызыт мланна мо кулэш".

Партий дэн совэт власть мэмнан молодьожлан тунэмашыжэ чыла условийым пуэн. Образованьэ налаш права—тидэ социалистичэский рэволюцийын пэш кугу сэнэн налмыжэ.

Тошто, кугыжан Российыштэ шэмэр молодьож образованьэ налаш права нэргэн шонэнат кэртын огыл. Образованыйлан дворьан, фабрикант, поп, купэч да моло эксплоататор-шамычын эргышт гана праван ыльыч. Пашазэ дэн крэсаньык молодьожлан (тудыжат пэш шагалжылан) тӱӈалтыш альэ цэрковно приходской школышто гына тунэмаш логалын.

1914 ийыштэ Российын школлаштыжэ 7800 тӱжэм йоча тунэмын, а вузлаштэ 124 тӱжэм студэнт. СССР-ыштэ 1936 ийыштэ школлаштэ 28 миллион нарэ йоча, а вузлаштэ 525 тӱжэм студэнт тунэмын. Кугыжан правитэльствэ 1913 ийыштэ образованьылан 182 миллион тэнгэм пытарэн, а совэт правитэльствэ 1936 ийыштэ 13 миллиард тэнгэм кучылтын, молодьожын долгшо—тыршэн тунэмын тӱньаштэ эн грамотный, культурный самырык поколэньэ лийаш. А комсомолын задачыжэ—молодьожым учобыш шупшаш, да нунылан полшаш организоватлаш.

Комсомолэц мэмнан элыштэ ончыл самырык йэӈ улэш. Тидэ ончыл рольым тудлан эн ончычак знаний вэрч кучэдалмаштэ ончыктыман. **Комсомолэцын кызыт эн важнэ задачэ—тунэмаш.** Социализм ыштэшлан чыла наукат—марксизм дэн гэографий, руш йылмэ дэн тэхника, историй дэн матэматика, гэологий дэн живопись, молат кӱлыт. Но комсомол дэч эн ончычак марксистско-лэнинский тэорий тунэммэ, иктаж могай спэциальность дэнэ йӧршын обладэватлымаш, знанийын общо кругозоржо нӧлталмаш трэбытлалтэш.

ПЭРВОЙ МАЙ ВАШЭШ

Звэнига район „Ташнур" промколхоз члэн-шамыч Пэрвой май пайрэмым вашлийаш вийан йамдылалтыт. Пайрэмлан йамдылалташ лӱмын комиссийым ыштымэ. Тидэ комисс кызыт план почэш йамдылалтын шога. Драмкружок ик пьэсым, хоровой кружок коцэртым йамдылат.

Литвин Й.

* * *

Марий-Бильамор пэдучилищыштэ май пайрэмлан йамдылалташ тӱӈалыныт. Рэдколлэгий майский номэр пырдыж газэтым лукташ планым ыштэн. Драмкружок ик спэктаклым йамдылаш тӱӈалын.

Йамбатров А.

* * *

Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто май пайрэмым сэнгымын дэнэ вашлийыт. Пайрэмлан йамдылалтмашым вуйлаташ ыштымэ комисс кумда планым ыштэн.

Загайнов Миклай.

Пионьэр лагэрлан йамдылалташ тӱӈалмэ

ВЛКСМ Шэрнур райком дэн Роно кэнэж сэзон пионьэр лагэрлан вийан йамдылалташ тӱӈалыныт. Тэний чылажэ лагэрыш 250 пионьэр—отличник-шамыч толыт. Лагэрлан 55 тӱжэм тэнгэ окса погалтэш. Лагэрлан окса, моло продукто пуаш чыла колхоз да школ-шамыч дэнэ договорым ыштэн пытарымэ. Договор ыштэш райкомол сэлэсэ комсомол активым колтэн ыльэ. Окса, чыла продукт 25-шэ апрэль мартэ погэн пытаралтэш. Лагэрыш могай пионьэр, отличнын тунэмшэ кайшашымат палэмдымэ.

Колхоз-шамыч пионьэр лагэрлан оксам, продуктым шкэ кумыл дэнэ пуаш кэлшат. Тэвэ Лажйал йал совэт „Март" колхоз пионьэрлагэрыш колташ ыштымэ кок йэнглан 150 тэнгэ оксам, 32 кг. ложашым, 20 кг. парэнгэм 60 муным пуаш пунчальыч. Тыгак „Йошкар Октьабрь" колхоз гыч (тидэ йал совэтак) Абрамов Йаков дэн Бригина Зойа коктынат пионьэр улыт, отличнын тунэмыт. Колхоз погынымашэш ончэн налмэж лагэрыш колташ лийыч да оксам, продуктым тӱрыс пуаш договорым ыштышт. Моло колхозыштат тыгак договорым куанэн ыштэныт.

М. Йаныш.

ТӰРЛӦ УВЭР-ШАМЫЧ

Хлэбниково МТС пэлэнсэ тракторист - шамычым йамдылымэ курсшто 16 ӱдыр тунэмэш. Нуно тракторым сай палэн налаш тыршат, чыланат сорэвноватлэн тунэмыт.

Фавстов.

„Йошкар Октьабрь" колхозышто (Шэрнур район) осоавиахим организацийым почыч. Тушко 26 колхозник возалтын.

Д. Валья.

„Йошкар урэм" колхозышто (Пэктубай район) шукэртэ огыл йошкар пусакым почыч. Кызыт колхозник-шамыч йара жапым йошкар пусакыштэ вэсэлан эртарат.

Камайэв дэн Ольош.

ТУНЭМДЫМЭ ДЭН ШАГАЛ ТУНЭМШЭ-ШАМЫЧЫМ ОГЫТ ТУНЫКТО

„У памаш" дэн „III Интэрнационал" колхозышто (Шэрнур район) кугу йэӈ туныктымашым шӧрын ончат. Тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ - шамыч тунэмаш 40—50 процэнт вэлэ коштыт. Колхоз правлэньэ-шамыч тидэ пашам шӧрын ончат. Нурбэл йал совэтат кугу йэӈ туныктымо пашам сайэмдаш ок тыршэ.

Фэд Саньуш.

Кужмарий йал совэт кӧргыштат (Роӈго район) тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-шамыч туныктымо пашам мондэныт. Йал совэт кӧргыштӧ чылажэ 13 колхоз гыч ик колхозышто гына кугу йэӈ - шамычым туныктат. Йал совэт вуйлатышэ Игнатьйэв йолташ кугу йэӈ туныктымо пашам ок вуйлатэ.

Паймэт.

Тыгак **Сталин лӱм** колхозышто (Йошкар-Ола район) 35 тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ улыт, нуным кызыт огыт туныкто. **„Марий"** колхозышто 15 йэӈ тунэмдэ илат. Колхоз правлэньэ-шамыч, тугак Кӱшнур йал совэт кугу йэӈ туныктымашым парньа вошт ончат.

Роно-шамычлан кугу йэӈ туныктымо пашаштэ вуйлатэн шогыман.

Рыбаков Ив.

Лотэрэй билэтым шарат

Шэрнур пэдучилищэ пэлэнсэ осоавиахим организаций члэн-шамыч тунэмшэ-шамыч коклаштэ 1000 тэнгэаш лотэрэйный билэтым шарэныт.

Фэд. Саньуш.

Йошкар-Ола 4-шэ кварталысэ осоавиахим организацийын прэдсэдатэльжэ Алэксандрова йолташ домохозайкэ - шамыч коклаштэ 400 тэнгэаш лотэрэйный билэтым ужалэн.

И. П. Иванов.

Кужэнэр кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч 250 тэнгэаш 12-шо Всэсойузный лотэрэйный билэтым налыныт.

Маков М.

ИСПАНИЙЫСЭ ВОСТОЧНЫЙ ФРОНТЫСО БОЙ-ШАМЫЧ

Итало-гэрманский интэрвэнт-шамыч Испанийын восточный фронтыштыжо наступлэньым ыштат. Тидэ наступлэнийлан гэрманский дэн итальанский гэнэральный штаб-шамыч кужун йамдылалтыныт.

Фашистский войска восточный фронтыш наступатлаш март кыдалан тӱӈалын. Фашистский командованьэ тушко пэш кугу вийым погэн. Ончыч фашистшамыч фронтын 70 километран участкыштыжэ наступатлышт. Тидэ аӈысыр участкыш 150 тӱжэм салтакым, 500 утла самольотым, 1000 нарэ пушкым, шуко танкым да бронэвикшамычым колтэныт.

Тидэ 150 тӱжэм салтак гыч 50 тӱжэм нарэ итальанэц, 10 тӱжэм нэмэц, 40 тӱжэм нарэ марокканэц, 20 тӱжэм нарэ португальэц, 10 тӱжэм нарэ иностраннэ лэгион гыч головорэз-шамыч да 20 тӱжэм нарэ гына испанэц-шамыч шотлалтыт. Тидэ состав гыч раш койэш: Испанский калык шкэ эрыкшэ вэрч Испанийым вӱр дэнэ лэвэдаш тыршышэ вэс мландысэ фашистский захватчик - шамыч ваштарэш кучэдалэш.

Фашист-шамычын наступлэньышт вийангмэ сэмын фронтыш эрэак интэрвэнтын у войска-шамыч йэшаралт толыт. Кызытсэ жапыштэ восточный фронтышто фашистский армий 300 тӱжэм йэӈ шотлалтэш.

Мартын пытартыш пэлыжэ восточный фронтышто нэлэ бой-шамыч дэнээртыш. Рэспубликанский часть-шамыч мландын кажнэ изи ужашыжым аралэн шогышт. Нуно танкэ ӱмбак атакыш винтовко дэнэ пурыныт. Нэприйатэль-шамычын самольотыштым винтовко да пулэмьот-шамыч гыч лӱйкэдылын волтыльыч.

Фашист-шамычын наступлэньышт Сарагосы ола дэч йугышко тӱӈалалтын. Фашист-шамыч изи ола-шамычым—Бэльийэ, Алькэньис, Фрагом нальныт. Кугу нэлэ бой-шамыч Лэриды районышто эртэ.

Фашистский командованьын планжэ тэӈгыз дэкэ лэкташ. Тидын дэнэ рэспубликанский тэрриторийым кок ужашлан шэлаш да Испан калыкын кучэдалмашыжым нэлэмдаш. Но Испан калык фашист тушман-шамычын планыштым ужын, нунылан пэнгыдэ отпорым пуэн шога.

Интэрвэнт - шамычым фронтышто натиск шальымышт дэнэ пырльа, фашист авиаций мирный олалашкэ да йаллашкэ нальотым ыштыльэ.

Утларакшым гэрманский дэн итальанский авиаций чаплэ Барсэлон олам бомбардироватлат. Тидэ олаштэ кызыт рэспубликанский правитэльствэ улэш. 36 шагат коклаштэ итальанский дэн гэрманский самольотшамыч Барсэлоным 16 кана бомбардироватлэныт. Тидэ 16 кана бомбардироватлымаш дэнэ олаштэ илышэ 1.200 йэӈым пуштыныт да 3.000 йэӈым сусыртэныт.

Испанийыштэ фашистский интэрвэнцийын вийангмашыжэ да итало-гэрманский авиацийын рэспубликанский ола-шамычым йӱж гыч бомбардироватылмаш чыла элшамыч шинча ончылнак эртэ. Тугэ гынат, Англий дэн Францийлан пуйто туштo нимат огэш эртэ. Парламэнтыштэ йодмылан английский правитэльствэ „млана интэрвэнцийын фактшэ палэ огыл", манын зайавитлэн.

Испан калык интэрвэнт натиск ваштарэш чаплын кучэдалэш. Коммунист партий интэрвэнт-шамыч ваштарэш кучэдалаш кумда шэмэр калык массым мобилизоватла. Коммунист партий шкэ чаплэ пашайыштым восточный фронтыш колтэн.

Испан калыклан сар жапыштэ ик кана вэлэ огыл нэлытым сэнаш вэрэштын. Эрыкым йӧратышэ Испан калык кызытат фашистский варвар-шамычлан пэнгыдэ отпорым пуаш шкэ вийжым муэш.

И. Борисов.

Газэт полшыш

1938 ий 6 шо апрэльыштэ лэкшэ 30 номыран „Рвээ коммунист газэтэш „Политзаньатым огыт эртарэ", манын Козырэва М. йункорын статьажэ пэчэтлалтын ыльэ. Критик чыныш лэктэ. Кызыт пропагандист **Рыбаков** йолташ шкэ пашажым сайэмдэн, заньатьэ план почэш эртаралтэш.

Мочайэв Т.

Отв. редактор—Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Совэтов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—394. Тираж 3000 экз. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Из-во „Марий Коммун".

63